

Фецович Т.Р.

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

У статті запропоновано алгоритм розрахунку результативного показника діяльності птахівничих підприємств, а також комплексу показників для визначення впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на ефективність їх діяльності, що дозволяє оцінювати стратегічну позицію підприємств та встановлювати їх ринковий рейтинг. Акцентовано увагу на методиці стратегічного аналізу результатів діяльності підприємств з використанням економіко-математичного моделювання для аналізу факторів впливу внутрішнього і зовнішнього середовища при врахуванні стратегічних цілей діяльності птахівничих підприємств.

Ключові слова: стратегічний аналіз, методичний підхід, результативний показник діяльності, внутрішнє середовище, зовнішнє середовище.

Постановка проблеми. Стратегічний аналіз результатів діяльності підприємств формується на основі комплексного оцінювання внутрішніх показників діяльності, що враховують потенціал підприємства та міру впливу факторів зовнішнього середовища. Тобто, основне завдання керівництва підприємства полягає у розробці і обґрунтуванні стратегії та оцінці існуючої ситуації з використанням комплексу стратегічних показників. Важлива роль при цьому належить правильно обраному методичному підходу до аналізу результатів діяльності підприємств та системи показників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці та практики О.В. Єфімова, М.В. Мельник [1], Е. І. Крилов, В.М. Власова, І.В. Журавкова [2], Н.П. Любушин, В.Б.Лещева, В.Г. Дьякова [3], Г.В. Савицька [4], А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулін [5] систематизують фактори та їхній вплив по-різному, проте більшість вчених цілком справедливо вважають, що при дослідженні діяльності птахівничих підприємств варто виокремлювати внутрішні і зовнішні фактори впливу як основні важелі регулювання результативності. Обґрунтованим є визначення факторів впливу з точки зору їх важливості при прийнятті стратегічних рішень на птахівничих підприємствах. Оскільки, стратегічний аналіз – прогнозно-регулююча функція управління, що спрямована на впровадження управлінських рішень з метою удосконалення діяльності, позитивний результат він даватиме лише за умови максимального врахування внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на неї.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у розробленні методичного підходу до аналізу результатів діяльності птахівничих підприємств з використанням економіко-математичних моделей, що дозволить визначити міру впливу внутрішніх і зовнішніх показників на результуючий.

Виклад основного матеріалу. Реалізація завдань стратегічного аналізу результатів діяльності птахівничих підприємств можлива за умови розроблення системи показників, які враховують вплив факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та інформують про його зміни з метою формування стратегії діяльності.

Формалізована математична модель стратегічного аналізу результатів діяльності підприємств залежно від зовнішніх та внутрішніх впливів має наступний вигляд:

$$P_{заг} = P_{вс} + P_{взс}, \quad (1)$$

де $P_{заг}$ – показник аналізу результатів діяльності підприємств, $P_{вс}$ – показник впливу внутрішнього середовища, $P_{взс}$ – показник впливу зовнішнього середовища.

Формуючи групи показників, виокремлюємо ті, які найповніше відображають інформацію про всі аспекти діяльності підприємств та дозволять адекватно відобразити реальний стан підприємства. Враховуючи галузеву специфіку та стратегічні цілі діяльності птахівничих підприємств, доцільно виділити такі показники внутрішнього середовища: показник результативності фінансово-господарської діяльності підприємств, оцінки стратегічного потенціалу, ефективності використання фінансових ресурсів, ефективності виробничої діяльності та інших факторів впливу на результати діяльності підприємств.

У свою чергу показник впливу внутрішнього середовища $P_{вс}$ можна виразити у вигляді рівняння, яке вказуватиме міру впливу кожного із зазначених показників на аналіз результатів діяльності підприємств:

$$P_{вс} = \alpha_1 \cdot P_1 + \alpha_2 \cdot P_2 + \alpha_3 \cdot P_3 + \alpha_4 \cdot P_4 + \alpha_5 \cdot P_5, \quad (2)$$

де P_1 – показник оцінки стратегічного потенціалу підприємств, P_2 – показник ефективності виробничої діяльності, P_3 – показник результативності фінансово-господарської діяльності підприємств, P_4 – показник ефективності викорис-

© Фецович Т.Р., викладач кафедри менеджменту організації та інноваційного підприємництва Тернопільського національного економічного університету, e-mail: tanyavlas777@gmail.com.

тання фінансових ресурсів, Π_5 – показник впливу інших факторів на результативність підприємств;

α_i – вагові коефіцієнти, які вказують на міру впливу кожного показника на результуючий, та визначаються згідно з методом кореляційно-регресійного аналізу, причому $\alpha_0 = 0$; $\sum_{i=1}^5 \alpha_i = 1$.

Слід зазначити, що усі вони меншою або більшою мірою впливають на результуючий показник. Тому для визначення цих мір потрібно встановити певну залежність як лінійну комбінацію вагових та вищезазначених коефіцієнтів. У формалізованому вигляді вплив цих показників виражається співвідношенням:

$$\begin{aligned} \Pi_1 = & \alpha_{11} \cdot K_a + \alpha_{12} \cdot K_{\phi_3} + \alpha_{13} \cdot K_{\text{мрк}} + \alpha_{14} \cdot K_{\text{фс}} + \alpha_{15} \cdot K_{\text{сзвк}} + \alpha_{16} \cdot K_{\text{сф}} + \\ & + \alpha_{17} \cdot K_{\text{стк}} + \alpha_{18} \cdot K_{\text{ек}} + \alpha_{19} \cdot K_{\text{сфна}} + \alpha_{110} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{111} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{112} \cdot K_{\text{дз}} + \\ & + \alpha_{113} \cdot K_{\text{нз}} + \alpha_{114} \cdot K_{\text{сб}} + \alpha_{115} \cdot K_{\text{ззрк}} \end{aligned} \quad (3)$$

де K_a – коефіцієнт автономії, K_{ϕ_3} – коефіцієнт фінансової залежності, $K_{\text{мрк}}$ – коефіцієнт маневреності робочого капіталу, $K_{\text{фс}}$ – коефіцієнт фінансової стабільності, $K_{\text{сзвк}}$ – коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу, $K_{\text{сф}}$ – коефіцієнт стійкості фінансування, $K_{\text{стк}}$ – коефіцієнт концентрації позикового капіталу, $K_{\text{ек}}$ – коефіцієнт концентрації залученого капіталу, $K_{\text{сфна}}$ – коефіцієнт структури фінансування необоротних активів, $K_{\text{звк}}$ – коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів, $K_{\text{звк}}$ – коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами, $K_{\text{дз}}$ – коефіцієнт довгострокових зобов'язань, $K_{\text{нз}}$ – коефіцієнт поточних зобов'язань, $K_{\text{сб}}$ – коефіцієнт страхування бізнесу, $K_{\text{ззрк}}$ – коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом, α_{1j} – вагові коефіцієнти міри впливу кожного коефіцієнта на показник впливу внутрішнього середовища, $\sum_{j=1}^{15} \alpha_{1j} = 1$;

$$\begin{aligned} \Pi_2 = & \alpha_{21} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{22} \cdot K_{\text{отт}} + \alpha_{23} \cdot K_{\text{одз}} + \alpha_{24} \cdot K_{\text{ндз}} + \alpha_{25} \cdot K_{\text{нкз}} + \alpha_{26} \cdot K_{\text{звк}} + \\ & + \alpha_{27} \cdot K_{\text{одз}} + \alpha_{28} \cdot K_{\text{одз}} + \alpha_{29} \cdot K_{\text{нз}} + \alpha_{210} \cdot K_{\text{ноц}} + \alpha_{211} \cdot K_{\text{нфц}} + \alpha_{212} \cdot K_{\text{ф}} + \\ & + \alpha_{213} \cdot K_{\text{нн}} + \alpha_{214} \cdot K_{\text{нне}} \end{aligned} \quad (4)$$

де $K_{\text{звк}}$ – коефіцієнт загальної оборотності капіталу, $K_{\text{отт}}$ – коефіцієнт оборотності готової продукції, $K_{\text{одз}}$ – коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості, $K_{\text{ндз}}$ – коефіцієнт періоду погашення дебіторської заборгованості, $K_{\text{нкз}}$ –

коефіцієнт періоду погашення кредиторської заборгованості, $K_{\text{чсдз}}$ – коефіцієнт частки сумнівної дебіторської заборгованості, $K_{\text{ооз}}$ – коефіцієнт обороту основних засобів, $K_{\text{оз}}$ – коефіцієнт оборотності запасів, $K_{\text{нз}}$ – коефіцієнт періоду зберігання запасів, $K_{\text{ноц}}$ – коефіцієнт періоду операційного циклу, $K_{\text{нфц}}$ – коефіцієнт періоду фінансового циклу, $K_{\text{ф}}$ – коефіцієнт фондівдачі, $K_{\text{нн}}$ – коефіцієнт продуктивності праці, $K_{\text{нне}}$ – коефіцієнт питомої ваги продукції, що експортується, α_{2k} – вагові коефіцієнти міри впливу кожного коефіцієнта на показник ефективності поточної виробничої діяльності, $\sum_{k=1}^{14} \alpha_{2k} = 1$;

$$\begin{aligned} \Pi_3 = & \alpha_{31} \cdot K_{\text{рвк}} + \alpha_{32} \cdot K_{\text{ранз}} + \alpha_{33} \cdot K_{\text{рвч}} + \alpha_{34} \cdot K_{\text{рвз}} + \alpha_{35} \cdot K_{\text{ррнр}} + \\ & + \alpha_{36} \cdot K_{\text{ррчч}} + \alpha_{37} \cdot K_{\text{р}} + \alpha_{38} \cdot K_{\text{ер}} + \alpha_{39} \cdot K_{\text{рчч}} + \alpha_{310} \cdot K_{\text{рвчч}} \end{aligned} \quad (5)$$

де $K_{\text{рвк}}$ – коефіцієнт рентабельності власного капіталу, $K_{\text{ранз}}$ – коефіцієнт рентабельності активів за прибутком від звичайної діяльності, $K_{\text{рвч}}$ – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком, $K_{\text{ррнр}}$ – коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції за прибутком від реалізації, $K_{\text{ррчч}}$ – коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком, $K_{\text{р}}$ – коефіцієнт реінвестування, $K_{\text{ер}}$ – коефіцієнт економічного росту, $K_{\text{рчч}}$ – коефіцієнт рентабельності чистого прибутку, $K_{\text{рвчч}}$ – коефіцієнт рентабельності власного капіталу відносно чистого прибутку, α_{3s} – вагові коефіцієнти міри впливу кожного коефіцієнта на показник результативності фінансово-господарської діяльності підприємств, $\sum_{s=1}^{10} \alpha_{3s} = 1$;

$$\begin{aligned} \Pi_4 = & \alpha_{41} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{42} \cdot K_{\text{оок}} + \alpha_{43} \cdot K_{\text{влоок}} + \alpha_{44} \cdot K_{\text{мвоок}} + \alpha_{45} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{46} \cdot K_{\text{нз}} + \\ & + \alpha_{47} \cdot K_{\text{н}} + \alpha_{48} \cdot K_{\text{мрк}} + \alpha_{49} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{410} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{411} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{412} \cdot K_{\text{звк}} + \\ & + \alpha_{413} \cdot K_{\text{звк}} + \alpha_{414} \cdot K_{\text{ма}} + \alpha_{415} \cdot K_{\text{ма}} + \alpha_{416} \cdot K_{\text{оок}} + \alpha_{417} \cdot K_{\text{отт}} \end{aligned} \quad (6)$$

де $K_{\text{звк}}$ – коефіцієнт забезпечення підприємства власним оборотним капіталом, $K_{\text{оок}}$ – коефіцієнт оборотності обігових коштів, $K_{\text{влоок}}$ – коефіцієнт визначення періоду обороту обігових коштів, $K_{\text{мвоок}}$ – коефіцієнт маневреності власних обігових коштів, $K_{\text{звк}}$ – коефіцієнт забезпечення запасів власними обіговими коштами, $\cdot K_{\text{нз}}$ – кое-

фіцієнт покриття запасів, K_m – коефіцієнт трансформації, $K_{мрк}$ – коефіцієнт маневреності робочого капіталу, $K_{човзок}$ – коефіцієнт частки оборотних виробничих засобів в обігових коштах, $K_{чоза}$ – коефіцієнт частки основних засобів в активах, $K_{зоz}$ – коефіцієнт зносу основних засобів, $K_{чодфіа}$ – коефіцієнт частки довгострокових фінансових інвестицій в активах, $K_{чова}$ – коефіцієнт частки оборотних виробничих активів, $K_{ма}$ – коефіцієнт мобільності активів, $K_{мв}$ – коефіцієнт мобільності засобів, $K_{овк}$ – коефіцієнт обороту власного капіталу, $K_{озп}$ – коефіцієнт оборотності готової продукції, α_{4z} – вагові коефіцієнти міри впливу на показник

результативності фінансово-господарської діяльності підприємств, $\sum_{z=1}^{10} \alpha_{4z} = 1$.

З метою формування найбільш вагомих внутрішніх показників на результативність діяльності птахівничого підприємства було проведено анкетування керівництва підприємств. Враховуючи, що птахівничі підприємства характеризуються різною величиною і фінансовими можливостями запровадження системи аналізу діяльності, доцільно з усієї сукупності рекомендованих груп внутрішніх показників обирати найбільш суттєві. У процесі анкетування визначено вагові коефіцієнти найбільш значимих факторів внутрішнього середовища, дотримуючись умови, що вага по групі дорівнює одиниці (табл. 1).

Запропонований підхід дасть змогу без зайвої деталізації отримати об'єктивні результати аналізу та забезпечити оптимальну його ефективність.

Таблиця 1

Рекомендовані показники аналізу внутрішнього середовища результативної діяльності птахівничих підприємств

№ з/п	Назва показника	Обґрунтування вибору та присвоєння значення	Значення ваг. коеф.
<i>Індикатор оцінки стратегічного потенціалу підприємств</i>			
1	Коефіцієнт автономії	Для суб'єктів господарювання в Україні залежність від запозичень в умовах нестабільності, інфляції та зростання валютних курсів є негативним чинником. Тому коефіцієнт автономії при здійсненні аналізу повинен мати високу вагу	0,3
2	Коефіцієнт структури фінансування необоротних активів	Рівень якості та обсяги виробництва визначаються технічною оснащеністю. Він не залежить від структури фінансування, а визначається його обсягами. Тобто цей показник не є суттєвим чинником впливу на обсяги виробництва та результативність діяльності, а тому ваговий коефіцієнт може мати мінімальне значення	0,1
3	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	Рівень суттєвості впливу низький, оскільки можливе використання давальницької сировини (наприклад, кормів) на умовах розрахунків готовою продукцією	0,1
4	Коефіцієнт страхування бізнесу	Страхування вимагає вилучення коштів для створення страхових резервів, що має суттєвий вплив на їхню оборотність. Відповідно ваговий коефіцієнт буде високим	0,3
5	Коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом	Оборотні активи в частині виробничих запасів становлять більше 83% від загальної суми витрат виробництва, тому рівень забезпечення запасів робочим капіталом слід віднести до вагомих показників. Згідно з цим числове значення вагового коефіцієнта має бути достатньо високе	0,2
<i>Індикатор ефективності виробничої діяльності</i>			
6	Коефіцієнт загальної оборотності капіталу	Характеризується середнім рівнем суттєвості впливу на результуючий показник, оскільки між самими елементами, які використовуються для обчислення коефіцієнта, є прямий зв'язок	0,15
7	Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	Свідчить про рівень виконання договірних зобов'язань і платіжну дисципліну. Відповідно коефіцієнт має суттєвий вплив	0,25
8	Період операційного циклу	Швидкість обороту грошових коштів пропорційна зростанню можливостей збільшення обсягу виробництва. Коефіцієнт має суттєве значення	0,35
9	Продуктивність праці	Має прямий вплив на обсяги виробництва. Сприяє зниженню рівня витрат (у силу специфіки оплати праці). Суттєвий вплив очевидний	0,25

Індикатор результативності фінансово-господарської діяльності підприємств			
10	Показник рентабельності виробництва	Суттєвий	0,35
11	Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	Несуттєвий	0,10
12	Коефіцієнт економічного росту	Достатньо суттєвий	0,25
13	Рентабельність чистого прибутку відносно активів	Суттєвий	0,30
Індикатор ефективності використання фінансових ресурсів			
14	Коефіцієнт оборотності обігових коштів	Прямо впливає на результати діяльності. Є важливим і, відповідно, достатньо суттєвим	0,20
15	Оборотність активів, коефіцієнт трансформації	Побічно вказує на ефективність використання активів. Рівень суттєвості на результуючий показник середньо низький	0,15
16	Коефіцієнт зносу основних засобів	Технічна складова виробництва птахівничих підприємств ключова його основа. Поломки, особливо в інкубаторах, призводять до повного припинення виробничого процесу та псування. Коефіцієнт має суттєве значення	0,30
17	Коефіцієнт оборотності готової продукції	Вказує на рівень затребуваності продукції. Для птахівничих підприємств, зважаючи на короткі терміни зберігання їхньої продукції та потребу у наявності відповідного обладнання, коефіцієнт має суттєве значення.	0,35

Примітки: * – встановлено в залежності від рівня суттєвості впливу чинника методом наукового узагальнення та емпіричної оцінки (у т. ч. з урахуванням результатів анкетування керівників підприємств на засадах бальної оцінки)

Джерело: розроблено автором самостійно

У результаті трансформації у відповідності з обраними показниками формалізовані математичні моделі (7)-(10) набудуть вигляду:

$$П_1 = \gamma_1 \cdot K_a + \gamma_2 \cdot K_{сфна} + \gamma_3 \cdot K_{звот} + \gamma_4 \cdot K_{сб} + \gamma_5 \cdot K_{ззрк} \quad (7)$$

$$П_2 = \lambda_1 \cdot K_{зок} + \lambda_2 \cdot K_{одз} + \lambda_3 \cdot K_{лоц} + \lambda_4 \cdot K_{пн} \quad (8)$$

$$П_3 = \chi_1 \cdot K_{рвк} + \chi_2 \cdot K_{ранзд} + \chi_{31} \cdot K_{ер} + \chi_4 \cdot K_{рчп} \quad (9)$$

$$П_4 = \mu_1 \cdot K_{оок} + \mu_2 \cdot K_m + \mu_3 \cdot K_{зоз} + \mu_4 \cdot K_{огп}, \quad (10)$$

де $\gamma_i, \lambda_k, \chi_l, \mu_j$ – вагові коефіцієнти.

Задля встановлення значень α_i , застосувавши метод абстрагування, встановимо розрахункові значення $П_{вс}$, виходячи з припущення, що вони дорівнюють співвідношенню рівнів середніх прибутків за групами, які були визначені відповідно до результатів проведених досліджень та представимо у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Ранжування підприємств за групами

Група	Перша група	Друга група	Третя група
$П_{вс} (Y)^*$	0,07	0,48	1

Примітки: * – для визначення коефіцієнта за основу взято співвідношення середніх прибутків кожної з груп до максимального середнього прибутку.

Джерело: розроблено автором самостійно

Коефіцієнти, які згадувалися вище, широко використовують на практиці при аналізі факторів впливу внутрішнього середовища. Слід зазначити, що вони є загальновідомими, і тому вперше вводиться важливий показник впливу інших факторів на результативність діяльності підприємств $П_5$. Основними складовими цього показника є фактори: мотивація і оплата праці;

середня вікова структура обладнання; впровадження інноваційних методів виробництва на підприємстві; наявність фірмових магазинів; наявність земельних площ сільськогосподарського призначення.

З огляду на це, $П_5$ буде обчислюватися як лінійна комбінація вагових коефіцієнтів впливу факторів на результати діяльності підприємств:

$$P_5 = P_{\text{моп}} + P_{\text{зо}} + P_{\text{віт}} + P_{\text{нфм}} + P_{\text{інвсеп}}, \quad (11)$$

де $P_{\text{моп}}$ – показник мотивації і оплати праці (високий рівень мотивації – 1; середній – 0,5; низький – 0,25; відсутній – 0), $P_{\text{зо}}$ – показник терміну експлуатації основних засобів (до 5 років – 1; від 5 до 10 – 0,75; від 10 до 15 – 0,5; від 15 до 20 – 0,25; більше 20 років – 0), $P_{\text{віт}}$ – показник впровадження інноваційних методів на підприємстві

ві (впроваджуються – 1; не впроваджуються – 0), $P_{\text{нфм}}$ – показник наявності фірмових магазинів (наявні – 1; відсутні – 0), $P_{\text{інвсеп}}$ – показник наявності земельних ділянок сільськогосподарського призначення (наявні – 1; відсутні – 0). По досліджуваних підприємствах результати обчислення P_5 узагальнено в таблиці 3.

Таблиця 3

Значення показника впливу інших факторів на фінансово-господарську діяльність підприємств P_5

Найменування підприємства	Алгоритм обчислення	P_5
ПАТ «Птахофабрика Тернопільська»	0,25+0,75+0+1	2
ПАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»	0,25+0,75+1+1	3
ПАТ «Авангард»	0,5+0,5+0+1	2
ПАТ «Птахофабрика Ражнівська»	0,25+0,5+1+1	2,75
ПАТ «Полтавська птахофабрика»	0,25+0,5+0+1	1,75
ТОВ «Птахофабрика «Волочиська»	0,25+0,5+0+1	1,75
ПАТ «Отрадівська птахофабрика»	0+0,5+0+0	0,5
ПАТ «Птахофабрика Васильківська»	0,25+0,75+1+1	3

Джерело: розроблено автором самостійно

Встановлений перелік, що у нашому випадку налічує 5 позицій, може бути розширений через включення низки інших важливих і впливових показників. При цьому для встановлення їх значень слід скористатися аналогічним підходом, деталізуючи умови та залежності, що характеризують стан показника з одночасним присвоєнням їм відповідних числових значень. Якщо кількість станів становить більше 2 (коли присвоюється значення 1 або 0), то числове значення кожної наступної складової визначається додаванням відповідної частки (1/n, де n – кількість складових). Наприклад, якщо таких складових буде 10, то значення кожної наступної (розташованої у порядку зростання негативного впливу) складатиме відповідно: 0,1; 0,2; 0,3... , 1.

Проблемними у виборі є показники впливу зовнішнього середовища, ігнорування яких не дозволить ефективно визначити результативність діяльності птахівничих підприємств, які характеризують взаємозв'язок між економічними процесами на підприємстві та станом розвитку макросередовища. Тому нам доцільно виділити такі показники зовнішнього середовища, зокрема: показник постачання сировини і кормів (P_1), показник рівня ринкової активності конкурентів (P_2), показник купівельної спроможності (P_3), показник конкурентоспроможності (P_4) та інші

показники впливу зовнішнього середовища (P_5). На основі запропонованих показників впливу зовнішнього середовища алгоритм обчислення буде мати вигляд:

$$P_{\text{вс}} = \beta_1 \cdot P_1 + \beta_2 \cdot P_2 + \beta_3 \cdot P_3 + \beta_4 \cdot P_4 + \beta_5 \cdot P_5, \quad (12)$$

де β_i – вагові коефіцієнти, які характеризують міру впливу кожного показника на результуючий,

$$\text{причому } \sum_{i=1}^5 \beta_i = 1.$$

Показник постачання сировини та кормів (коефіцієнт відстаней) P_1 зумовлюється відстанню перевезення і ціною, яка формується на основі врахування попиту та пропозиції. Тому розрахунок P_1 здійснюється таким чином:

$$P_1 = \prod S \cdot C_{\text{окм}} + \sum_{i=1}^n k_i C_i, \quad (13)$$

де S – відстань перевезення, $C_{\text{окм}}$ – ціна за один кілометр перевезення, k_i , C_i – відповідно кількість та ціна i -тої продукції.

Розрахуємо показник P_1 (табл. 4), основною складовою якого є відстань перевезення, для однієї умовної одиниці продукції, на основі якого встановимо коефіцієнти, що будуть основою при визначенні $P_{\text{вс}}$.

Таблиця 4

Значення показника постачання сировини і кормів (коефіцієнта відстаней)

№ п/п	Відстань	Показник $P_{\text{вск}}$ (грн.)	Показник P_i *
1.	до 20 км	40030	1
2.	від 21 км до 50 км	40630	0,8
3.	від 51 км до 100 км	41530	0,6
4.	від 101 км до 500 км	43030	0,4
5.	більше 501 км	55030	0,2

Примітка: * для розрахунку $P_{\text{вск}}$ S – відстані перевезення бралися відповідно 20 км, 50 км, 100 км, 500 км та 1000 км, $C_{\text{окм}}$ – ціна за один кілометр перевезення 30 грн, $k_i = 1000$ кг, $C_i = 40$ грн.

Джерело: розроблено автором самостійно

З огляду на відстані розташування досліджуваних птахівничих підприємств у розрахунок

інтегрального показника буде взято відповідний коефіцієнт (табл. 5).

Таблиця 5

Значення коефіцієнта відстаней для досліджуваних птахівничих підприємств

Найменування підприємства	Середня відстань до постачальників сировини	P_i *
ПАТ «Птахофабрика Тернопільська», ПАТ «Володимир-Волинська птахофабрика»	до 20 км	1
ПАТ «Авангард», ПАТ «Птахофабрика Ражнівська», ПАТ «Полтавська птахофабрика»	від 21 км. до 50 км.	0,8
ТОВ «Птахофабрика «Волочиська», ПАТ «Отрадівська птахофабрика»	від 51 км. до 100 км.	0,6
ПАТ «Птахофабрика Васильківська»	від 101 км. до 500 км.	0,4

Джерело: розроблено автором самостійно

Обчислення показника рівня ринкової активності конкурентів (P_2) доцільно здійснювати з урахуванням таких їх станів: стабільний, балансуєчий (військова ситуація, бойові дії на частині території), нестабільний (військовий стан).

В таблиці 6 представлені числові значення показника P_2 . Зокрема, при введенні військового стану в країні практично припиняється діяльність підприємств, тому показник P_2 дорівнює нулю.

Таблиця 6

Показник рівня політичної та економічної стабільності

№ п/п	Рівень політичної, нормативно-правової та економічної стабільності	Показник $P_{рес}$ *
1.	стабільний	0,8-1
2.	балансиуючий	0,3-0,7
3.	нестабільний	0

Примітки: * – межі значень показника встановлені на основі емпіричного рівня виробництва. При виборі параметрів для конкретної моделі слід врахувати відповідні умови та стани.

Джерело: розроблено автором самостійно

Що стосується показника купівельної спроможності P_3 , то пропонується для встановлення його числового значення

скористатися співвідношенням середньої заробітної плати по регіону, де знаходиться птахівниче підприємство, до мінімальної заробітної плати (табл. 7).

Таблиця 7

Інтегральний показник співвідношення між $P_{ко}$ та $P_{пр}$

Конкуренти \ Регіони	До 5	Від 5 до 8	Від 8 до 10	Від 10 до 15	Більше 15
Великий	3,03030303	2,42424	1,818182	1,212121	0,606061
Середній	1,515151515	1,21212	0,909091	0,606061	0,30303
Малий	1	0,8	0,6	0,4	0,2

Джерело: розроблено автором самостійно

Наступним показником зовнішнього впливу, який доцільно враховувати при проведенні стратегічного аналізу результатів діяльності птахівничих підприємств, є показник конкурентоспроможності (P_4). Його слід розраховувати за формулою:

$$P_4 = P_{ко} + P_{пр}, \quad (14)$$

де $P_{ко}$ – числове значення, що характеризує наявність конкурентів та залежність від їх

кількості; $P_{пр}$ – показник, що характеризує вплив розташування птахівничого підприємства (залежно від величини регіону).

Для встановлення значення першого показника $P_{ко}$ пропонується виокремити 5 груп та присвоїти відповідні числові значення фактору, виходячи зі співвідношення 1/5. При цьому значення цього показника по кожній наступній групі буде більшим від попереднього на 0,2 (табл. 8).

Таблиця 8

Числові значення показника $\Pi_{ко}$

№ п/п	Кількість конкурентів регіоні, шт.	Показник $\Pi_{ко}$
1.	До 5	1
2.	Від 5 до 8	0,8
3.	Від 8 до 10	0,6
4.	Від 10 до 15	0,4
5.	Більше 15	0,2

Джерело: розроблено автором самостійно

Відповідно в таблиці 9 представлено інтегральні показники, котрі характеризують вплив фактора розташування підприємства ($\Pi_{пр}$).

Таблиця 9

Показник належності регіону $\Pi_{пр}$

№ п/п	Категорія регіону	Показник $\Pi_{пр}^*$
1.	великий	0,33
2.	середній	0,66
3.	малий	1

Джерело: розроблено автором самостійно

З огляду на вищевикладене, пропонується відповідна система показників стратегічного аналізу результатів діяльності птахівничих підприємств, яка представлена на рис. 1.

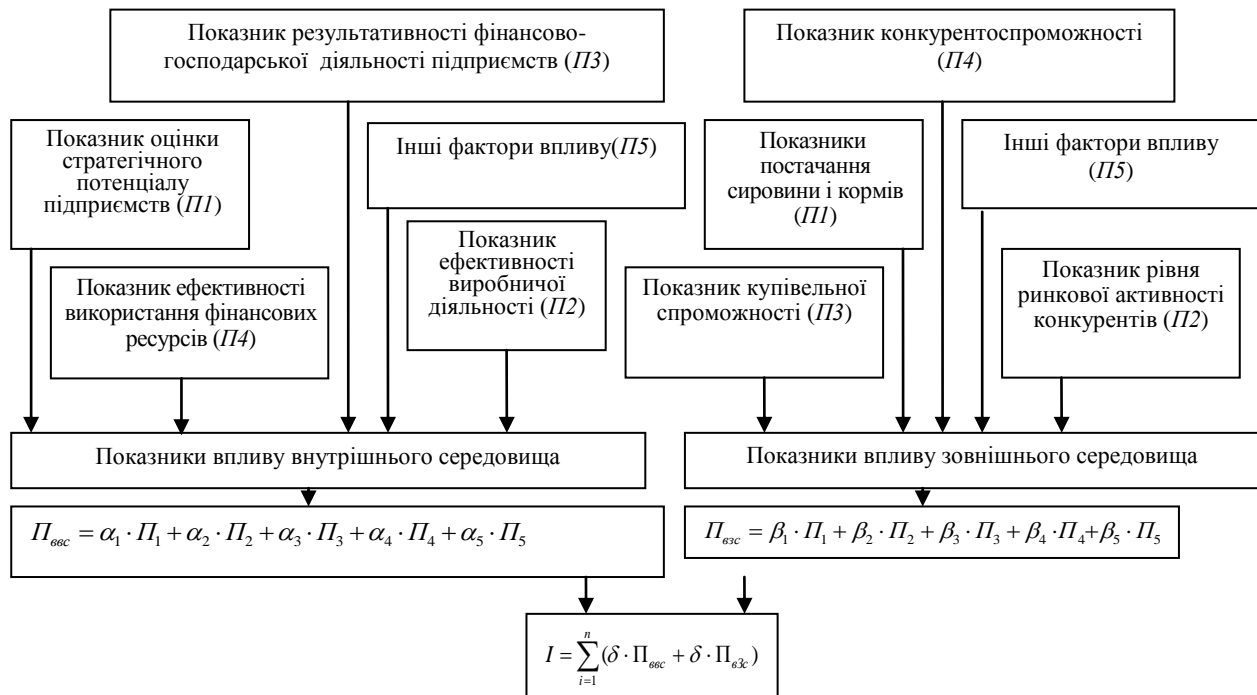

Рис.1. Система показників стратегічного аналізу результатів діяльності птахівничих підприємств

Примітки: $\Pi_{всi}$ – i-тий індикатор впливу внутрішнього середовища на результуючий (інтегральний показник I), $\Pi_{всi}$ – i-тий індикатор впливу зовнішнього середовища на результуючий (інтегральний показник I), n – кількість індикаторів (показників) впливу зовнішнього та внутрішнього середовищ з врахуванням інших та комбінованих факторів.

Джерело розроблено автором самостійно

Висновки.

Розроблений методичний підхід до стратегічного аналізу результатів діяльності птахівничих підприємств передбачає дослідження факторів внутрішнього і зовнішнього середовищ та представлений системою показників, що дає змогу аналізувати діяльність таких підприємств на основі даних їхньої публічної звітності та

оцінити особливості розвитку конкурентної ситуації підприємств у ринковому середовищі. Розрахунки за запропонованою методикою дозволять оцінити стратегічну позицію підприємств, встановити їхній ринковий рейтинг та визначити найближчих конкурентів, що послужило основою для розширення бази дослідження середовища змін.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анализ финансовой отчётности: учеб. пос. для студентов, обучающихся по специальностям «Финансы и кредит», «Бухгалт. учет, анализ и аудит»/ под. ред. О.В. Ефимовой, М.В. Мельник. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Изд-во ОМЕГА-Л, 2006.– 408 с.
2. Крылов Э.И. Анализ финансовых результатов, рентабельности и себестоимости продукции: учеб. пос. / Э.И. Крылов, В.М. Власова, И.В. Журавкова. – М.: Финансы и статистика, 2005.– 720 с.
3. Любушин Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия / Н.П. Любушин, В.Б. Лещева, В.Г. Дьякова; под. ред. проф. Н.П. Любушина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 471 с.
4. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. / Г.В. Савицкая. – М.: ОО "Новое знание", 2000.– 688 с.
5. Шеремет А.Д. Финансы предприятия / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин. – М., ИНФРА-М, 1998. – 343 с.